

Restytucja: możliwe, że przestępca musi Ci zapłacić

W przypadkach przestępstw (i niektórych wykroczeń) sąd może nakazać skazanemu przestępcy zapłacenie za poniesione przez ofiarę straty. Określane jest to mianem **restytucji**.

Wydział nadzoru sądowego zapyta, czy chcesz wyjaśnić, w jaki sposób wpłynęło na Ciebie przestępstwo. Jest to dla Ciebie szansą:

- podania swoich strat finansowych związanych z przestępstwem i
- poproszenia o restytucję.

Sąd odczyta Twoje oświadczenie przed podjęciem decyzji o karze.

Masz prawo do:

- obecności w sądzie, kiedy przestępca otrzymuje wyrok,
- wyjaśnienia sądowi, w jaki sposób przestępstwo wpłynęło na Ciebie oraz
- wypowiedzi jaka kara według Ciebie jest najodpowiedniejsza, łącznie z restytucją – lub zapłatą za Twoje straty związane z przestępstwem.

W celu uzyskania dalszych informacji na temat Twoich praw dotyczących restytucji, należy się z nami skontaktować.

Możesz wypowiedzieć się podczas posiedzenia dotyczącego warunkowego zwolnienia skazanego

W przypadku poważnych przestępstw, skazany nie może zostać zwolniony warunkowo bez posiedzenia komisji. Masz prawo do wypowiedzenia się podczas takiego posiedzenia. Możesz przedstawić komisji ds. zwolnienia warunkowego swoją opinię o terminie, kiedy skazany powinien zostać zwolniony.

Uwaga: Szczególne przepisy obowiązują w przypadku przestępców w wieku poniżej 18 lat. Należy skontaktować się z nami, jeżeli chcesz wypowiedzieć się przez komisję ds. zwolnień warunkowych dla nieletnich.

Aby uzyskać więcej informacji na temat posiedzeń dotyczących zwolnień warunkowych, należy skontaktować się z Kalifornijskim Wydziałem Zakładów Karnych i Rehabilitacji (California Department of Corrections and Rehabilitation) na stronie:

www.cdcr.ca.gov.

Inne pomocne programy

Istnieje wiele specjalnych programów pomocy i grup obrony praw, które pomagają ofiarom i ich rodzinom, w tym ofiarom gwałtu, przemocy w domu i napastowania dzieci. Prosimy skontaktować się z nami, aby znaleźć odpowiedni program lub grupę.

Nasze centrum

Victims of Crime Resource Center (Centrum informacji o źródłach pomocy dla ofiar przestępstw) od roku 1984 udzieliło pomocy tysiącom ofiar przestępstw w całej Kalifornii. Nasze usługi są bezpłatne. Nasi specjaliści dysponują najnowszymi informacjami w danej dziedzinie. Naszym celem jest udzielanie wskazówek i odpowiedzi na wszelkie pytania.

Aby uzyskać dalsze informacje lub pomoc odnośnie swoich praw, prosimy o skontaktowanie się z nami:

- Victims of Crime Resource Center
University of the Pacific, McGeorge School of Law
- Pod nr: **1-800-VICTIMS** (1-800-842-8467)
  - Na stronie: www.1800VICTIMS.org

Centrum jest prowadzone przez University of the Pacific,
McGeorge School of Law i
California Emergency Management Agency
(CalEMA - www.oes.ca.gov).

Polish

UNIVERSITY OF THE
PACIFIC
McGeorge School of Law

Pomoc dla ofiar przestępstw w Kalifornii

Pomoc dla ofiar i ich rodzin umożliwiającą zapoznanie się z ich prawami i uzyskanie usług i wsparcia

Victims of Crime Resource Center
(Centrum informacji o źródłach pomocy dla ofiar przestępstw)
1-800-VICTIMS (1-800-842-8467)
www.1800VICTIMS.org

Prawa ofiar przestępstw w Kalifornii

Jeżeli jesteś ofiarą przestępstwa, może Ci być potrzebna pomoc, żeby wrócić do normalnego życia. Przesłanie mogło spowodować problemy finansowe, prawne, zdrowotne lub psychologiczne. Niniejsza broszura objaśnia Twoje prawa oraz usługi i wsparcie dostępne dla Ciebie i Twojej rodziny.

Masz prawo do:

Pieniądzy. Sąd może nakazać przestępcy opłacenie Twoich strat związanych z przestępstwem, łącznie z pieniędzmi na opłacenie:

- doradztwa,
- utraconych zarobków,
- rachunków medycznych za urazy oraz
- kosztów pogrzebu.

Przedstawienia sądowi swoich strat. Zanim sąd podejmie decyzję w sprawie kary przestępcy, możesz wyjaśnić sądowi, w jaki sposób przestępstwo wpłynęło na Twoje życie.

Bezpieczeństwa i ochrony. Jeżeli Ty, Twoja rodzina lub jakikolwiek świadek obawia się przestępcy, możesz poprosić sąd o nakaz ochrony.

Wniesienia sprawy do sądu niskich roszczeń. Jeżeli sprawa nie obejmuje kwoty większej niż 10.000 dolarów, można ją wnieść do sądu niskich roszczeń (small claims court). W sądzie tym nie potrzebujesz adwokata. Każdy sąd dysponuje doradcami ds. niskich roszczeń do pomocy w takich sprawach. Więcej informacji można uzyskać na stronie internetowej:

www.courts.ca.gov/selfhelp-smallclaims.htm

Specjalna ustawa, zwana ustawą o prawach ofiar (lub Marsy's Law), ustanawia uprawnienia ofiar przestępstw i ich rodzin.

Wskazane jest przeczytanie tej ustawy, aby zapoznać się ze wszystkimi swoimi prawami. Można wydrukować ustawę i uzyskać listę źródeł pomocy na stronie internetowej:

www.oag.ca.gov/victimservices/marsy

Wniesienia sprawy do sądu cywilnego. Można wnieść sprawę przeciwko przestępcy w celu zwrócenia się o pieniądze lub pokrycie kosztów sądowych. Jeśli właściciele nieruchomości lub instytucje państwowe ponoszą część odpowiedzialności, można je również zasądzić. *Ważne!* Obowiązują bardzo ścisłe terminy wnoszenia spraw do sądu cywilnego, a przepisy sądowe mogą być skomplikowane. Jeżeli chce się wnieść sprawę do sądu, należy jak najszybciej porozmawiać z adwokatem. W celu znalezienia adwokata, należy zadzwonić do nas lub do:

działu usług referencyjnych rejestru adwokatów stanu Kalifornia (State Bar of California):

1-866-442-2529 – Jest to bezpłatne połączenie!

Pomoc w celu uzyskania pieniędzy i wsparcia

Istnieje kilka programów i procesów, które pomagają ofiarom w uzyskaniu pieniędzy, wsparcia i porad, w tym:

- Victim Compensation Program (CalVCP) (Program kompensacji ofiar)
- Centra pomocy dla ofiar/świadków (każdy okręg ma takie centrum)
- Programy i organizacje ds. restytucji i innych spraw

Program kompensacji ofiar

Ten program może udzielić każdej ofierze do **70 tys. dolarów** z tytułu kosztów związanych z przestępstwem. Można zwrócić się o pieniądze na wydatki nie w pełni pokryte przez ubezpieczenie, wyrok lub inne programy, w tym:

- doradztwo, usługi lub sprzęt medyczny i dentystyczny
- utracone zarobki, wsparcie dla osób na utrzymaniu lub opieka dla dzieci, jeśli osoba odpowiedzialna za to stała się niepełnosprawna lub została zabita
- koszty pogrzebu

- szkolenie lub reedukacja zawodowa
- system ochrony domu lub zmiany wprowadzone w domu lub samochodzie potrzebne z powodu niepełnosprawności spowodowanej przez przestępstwo
- koszty oczyszczenia miejsca przestępstwa i przeprowadzki
- dopłaty do ubezpieczenia

Ważne! Ten program nie pokrywa strat mienia.

Kto może otrzymać odszkodowanie

Możesz poprosić o odszkodowanie (pieniądze), jeśli nie pomogłaś/eś w spowodowaniu przestępstwa oraz jesteś gotowa/y zgłosić przestępstwo i współpracować z organami ścigania, a także jeśli:

- doznałaś/eś urazu na skutek danego przestępstwa,
- jesteś na utrzymaniu ofiary,
- jesteś opiekunem ofiary, która jest w wieku poniżej 18 lat,
- opłacasz rachunki za kogoś, kto zmarł wskutek przestępstwa lub
- jesteś krewną/ym lub członkiem domostwa ofiary i potrzebna Ci jest opieka medyczna lub doradztwo, lub poniosłaś/eś straty finansowe w związku z przestępstwem.

W jaki sposób uzyskać odszkodowanie

Należy złożyć wniosek w okresie **1 roku** od przestępstwa (o ile nie istnieje uzasadniony powód składania wniosku z opóźnieniem).

W celu złożenia wniosku, należy skontaktować się z Victim Compensation and Government Claims Board (Państwowa komisja ds. roszczeń i odszkodowania dla ofiar):

- Należy zadzwonić pod nr: **1-800-777-9229**, lub
- wejść na stronę: www.vcgbc.ca.gov

Inne sposoby otrzymania odszkodowania

Wiele innych programów udziela pomocy finansowej ofiarom, w tym:

- Workers' Compensation (odszkodowanie pracownicze)
- Ubezpieczenie od bezrobocia
- Temporary Assistance to Needy Families (TANF) (Tymczasowa pomoc dla potrzebujących rodzin)
- Federalne i stanowe programy dla osób niepełnosprawnych
- Medi-Cal
- Ubezpieczenie domu lub samochodowe

Centra pomocy dla ofiar/świadków

Każdy okręg ma centrum pomocy dla ofiar/świadków (Victim/Witness Assistance Center). Centra te pomagają ofiarom w problemach spowodowanych przez przestępstwo.

Centrum pomoże:

- złożyć wniosek o pieniądze do programu kompensacji ofiar
- przygotować się do sprawy sądowej, łącznie z przedstawieniem sądowi w jaki sposób przestępstwo wpłynęło na daną osobę i zwrócić się do sądu o nakaz restytucji ze strony przestępcy
- uzyskać skierowania do innych programów, które udzielają pomocy
- zorganizować przejazd i opiekę nad dziećmi, kiedy udajesz się do sądu
- w trybie natychmiastowej pomocy uzyskać żywność, przytułek i ubranie
- uzyskać sądowe nakazy ochrony dla Ciebie i Twojej rodziny
- wyjaśnić Twojemu pracodawcy, lekarzom i kredytodawcom co się stało

Jak znaleźć lokalne centrum pomocy dla ofiar/świadków

Aby znaleźć lokalne centrum pomocy dla ofiar/świadków:

- Należy zadzwonić do nas pod nr: **1-800-VICTIMS** (1-800-842-8467)
- Należy wejść na stronę internetową: www.1800VICTIMS.org